

Szerkesztőségi glossza

Valójában hol is tartunk?

Manapság, ha tetszik ez nekünk, ha nem, az **Interneten való megjelenés** is fontos fokmérője bizonyos szakmai dolgoknak, még akkor is, ha ezzel nem értünk egyet, vagy nem „kedveljük”. Ebben a témában két „vizsgálat-félét” is készítettem a közelmúltban, nem minden hátsó szándék nélkül. Az egyikben a regionális tudomány(ok) és a földrajz viszonyát vettem össze, nemzetközi és hazai tekintetben, az Interneten történő említések illetve találatok alapján.

1. táblázat: A regionális tudományi és szakgeográfiai találatok összehasonlítása

Szakterületek ¹	angol nyelvű (világ) említések száma	%	magyar említések száma	%
Regionális tudomány	8 290 000	2,57	165 000	25,23
Regionális tudomány és földrajz (együtt)	1 230 000	0,38	1 120	0,17
Földrajz (geográfia)	20 900 000	6,49	128 000	19,57
Alkalmazott földrajz	3 350 000	1,04	8 970	1,37
Regionális (területi) tervezés	16 000 000	4,97	32 900	5,03
Térgazdaság	9 340 000	2,9	16	0,002
Vidékfejlesztés	13 200 000	4,1	31 200	4,77
Regionális növekedés	13 500 000	4,19	22 100	3,37
Tervezés	123 000 000	38,24	169 000	25,86
Környezettudományok	14 300 000	4,44	461	0,07
Térszervezés	2 150 000	0,66	368	0,05
Ökológiai analízis	3 070 000	0,95	751	0,11
Politikai földrajz	6 390 000	1,98	14 900	2,27
Várostervezés	12 600 000	3,91	2 360	0,36
Vidéktervezés	9 450 000	2,93	944	0,14
Gazdasági földrajz	5 520 000	1,71	20 700	3,16
Természeti földrajz	5 630 000	1,75	11 200	1,71
GIS	15 600 000	4,84	33 000	5,04
Területi tudományok	13 700 000	4,25	6 750	1,03
Komplex regionális analízis	3 830 000	1,19	597	0,09
Regionális előrejelzések	10 300 000	3,2	3 590	0,54
Környezeti struktúra	10 300 000	3,2	6	0,0009
	321 650 000	100	653 933	100
	6000 000 000			10000000

Szembeötlő, hogy összességében a magyar területi tudományok (a geográfia és a regionális tudományok, illetve azok különböző szakterületeik együtt) valamicskével

¹ Az angol-magyar „diszciplináris összevetéseket” Harvey klasszikus könyve alapján végeztem.

magasabb megjelenési arányt mutatnak a neten, mint az a 10 millió magyar és a 6 milliárd világnépesség „összevetéséből” következne. Ez egy „kicsinykét” reménykeltő.

Ugyanakkor a magyar geográfia (és a földrajz) találatának száma szinte méltatlanul alulreprezentált a regionális tudományokhoz képest, még a „világösszevetésben” is. Azt hiszem ez a legfontosabb, amit e táblázatból kiolvashatunk. S azt is hiszem, ezen kevésbé kellene siránkozni, mint inkább elgondolkodni. Főleg talán azon, hogy a geográfus mesterszak beindításával – a táblázatból is jól kivehetően –, az egységes, bár kétségtelenül kétarcú geográfiával kapcsolatban azokat a szakterületi irányokat kísérelnénk meg tudatosan fejleszteni, ahol a honi geográfiának valóban komoly „keresnivalója” van, vagy lehet. (Például a tervezés és annak geográfiai alapjai, a város-, falu- és vidéktervezés, -fejlesztés, vagy a területi előrejelzések szakterülete, de kétségtelenül ide tartozik a környezettudományok területe is, amelynek „vegyész és biológus kisajátításáról” a természeti földrajzosok panaszkodnak).

Ha csak a magyar nyelvű weboldalakon készítünk ehhez hasonló „említés-gyakorisági” statisztikát (2. táblázat), akkor a honi geográfia abszolút sanyarú, kis túlzással az Internetre szinte „bevezetetlen” állapotát láthatjuk.

2. táblázat: A Google kereső néhány magyar geográfiai találatának száma

Szakma, hivatás neve	találatok, említések száma
geográfus	48000
geológus	173000
geodéta	10700
meteorológus	38800
geofizikus	18200
geokémikus	137
geomorfológus	98
kartográfus	558
térképész(!)	37700
társadalomföldrajz	23200
természeti földrajz	89500
gazdasági földrajz	206000
tájföldrajz	227
térinformatika	376000
településföldrajz	998
népességföldrajz	310
városföldrajz	138
faluföldrajz	56
regionális földrajz	77200
szociálgeográfia	236
kulturális földrajz	117000
vallásföldrajz	247
Turizmus földrajz	39400
idegenforgalom földrajz	32700
rekreáció földrajz	587
történeti földrajz	168000
mezőgazdasági földrajz	65500
közigazgatási földrajz	42900
geomatematika	258
hidrográfia	312
etnogeográfia	11

A geográfus kifejezés negyed-annyiszor jelenik meg a táblázatban, mint a geológus, s alig többször, mint a meteorológus vagy a térképész.

Ezen a talán igen fontosnak és tanulságosnak tűnő megjegyzés természetesen és nyilván nem ellenük szól. Sokkal inkább arról, hogy a négy, az MTA-ról 1949-ben kiebudalt nagyszerű, sőt talán mondhatni szellemi óriás geográfus akadémikus hiányát sohasem sikerült kiheverni, s talán arról is, hogy az elmúlt bő egy évtized, amióta újra van szakgeográfus képzés, nem volt még elég ahhoz, hogy a honi geográfia, mint tudomány és mint szakma visszaszerezze az őt (talán) méltán megillető pozíciókat. Akár a legmodernebb Internetes formában is. Sőt én úgy érzem, hogy folyamatosan hátrálunk.

Elképesztően alacsonyak a „netes” találatok a társadalomföldrajz egyes fontos részdiszciplínái terén, s kiemelkedően magasakat találunk ott, ahol más tudományterülettel is érintkezünk (pl. történeti földrajz, térinformatika).

A legmeglepőbb talán a kulturális földrajz kétségtelen kiemelkedése (akár dicséret is járhat érte), vagy a gazdaságföldrajzé, amit még mindig „túl magasnak” tarthatunk. Vagyis mindkét kis vizsgálódásból apróbb következtetéseket lehet levonni:

1. a geográfus MSc szak elvárható presztízisének megteremtéséhez sokkal jobban kellene követnünk a világtrendeket;
2. tudatosabb és bátrabb geográfus „szak-marketingre” lenne szükség (s kevésbé félve a más szakterületek felé való nyitástól, s bátrabban vállalva a geográfia kettőségét és szintézis-törekvéseit);
3. a modern problémamegoldó és integrált szemléletű, szintetizáló-képes geográfia a jövőben is alaptudomány lesz, az iskolában is, valamint a térismeretben és térfejlődésben is.

Csatári Bálint MTA RKK